

FÂDİL SÂLİH ES-SÂMERRÂÎ

RUHUN ÇAĞRISI

İnsanın Hakikat Arayışı Üzerine Bir İnceleme

ÇEVİRMEN:

CİHAT ÖZTÜRK

ÖMER FARUK ERÖZDEMİR

alBaraka 
Yayınları

FÂDİL SÂLİH ES-SÂMERRÂÎ

Fâdıl Sâlih es-Sâmerrâî, 1933 yılında Irak'ın Sâmerrâ şehrinde doğdu. Küçük yaşta Kur'an-ı Kerim'i ezberledi; ilk ve orta öğrenimini Sâmerrâda tamamladı. 1953 yılında Bağdat Azamiye Eğitim Enstitüsünden mezun olduktan sonra öğretmenliğe başladı. 1961 yılında Bağdat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Arap Dili Bölümünden mezun oldu. Aynı üniversitede yüksek lisansını, 1968 yılında ise Kahire Ayn Şems Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili Bölümünde doktorasını tamamladı. Bağdat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde sürdürdüğü akademik kariyerinde 1972 yılında doçent, 1979 yılında profesör oldu.

Bağdat Üniversitesinde yaklaşık kırk yıl nahiv dersleri veren Sâmerrâî, bir dönem Kuveyt Üniversitesinde de görev yaptı. 1998 yılında emekli olduktan sonra Birleşik Arap Emirlikleri'ne giderek Ac mân Üniversitesi ve ardından Şârika Üniversitesinde nahiv ve Kur'ânî anlatım dersleri verdi. Şârika televizyonunda yayımlanan *Lemesât Beyâniyye* programında Kur'an'ın dil ve anlatım inceliklerini geniş kitlelere aktardı.

Kur'an'ın anlatım üslubu üzerine yaptığı çalışmalarla tanınan Sâmerrâî, çağdaş dönemde beyanî tefsir metodunun önde gelen temsilcilerinden biri kabul edilmektedir. Arap dili, nahiv, belagat ve tefsir alanlarındaki birikimini Kur'an'ın ifade özelliklerini açıklamaya yönelten Sâmerrâî; özellikle takdim-tehir, hazif-zikir, lafız tercihleri ve benzer ifadeler arasındaki anlam farklılıkları üzerinde durmuştur.

CİHAT ÖZTÜRK

İstanbul'da doğdu. 2017 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde tamamladığı lisans eğitiminin ardından yüksek lisansını aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde, Temel İslam Bilimleri Dalında yaptı. Hâlihazırda aynı enstitünün Felsefe ve Din Bilimleri dalında doktora çalışmalarını sürdürmektedir.

ÖMER FARUK ERÖZDEMİR

Kayseri Develi'de doğdu. 2013 yılında Kayseri Baldöktü Lisesinden mezun oldu. 2018 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde lisans eğitimini tamamladı, aynı üniversitede 2022 yılında Temel İslam Bilimleri Dalında yüksek lisansını tamamladı. Hâlen Erciyes Üniversitesinde Temel İslami Bilimleri dalında doktora eğitimine devam etmektedir.

İçindekiler

Takriz	9
Yazarın Mukaddimesi	15

BİRİNCİ MESELE

Allah'a İman	17
Âlimlerin ve Akıl Yoluyla Delil Getirenlerin Sözlerinden	
Bir Seçki	43
Aklî Delillerden Bir Seçki	47
Kelâm Âlimlerinin Delillerinden Bir Seçki	95
Allah Teâlâ'nın Zâtı ve Sıfatları Hakkında	
Özlü Bir Açıklama	107
Dindarlık Fitridir	111

İKİNCİ MESELE

Ahiret Gününe İman	117
Birinci Asıl: Ruhun Varlığının İspatı	123
İkinci Asıl: Ölümden Sonraki Hayat	157
Ruhların Şevk Şarkısı	167
Kaynakça	175

Hakkı omuzlayan ve hayatını ona adayan gençlere,
Gün gelip hakkın, kendileri eliyle zafere ulaşacağı o gençlere,
İnanıyorum ki o vakit, ne denli uzak görünse de yakındır.
Ne kadar gecikirse geciksin, mutlaka gelecektir.
Nerede olurlarsa olsunlar, tüm hakikat taliplerine,
Ruhun Çağrısı'nı takdim ediyorum.

Fâdıl Salih Sâmerîrâî

Takriz

İçinde yaşadığımız yüzyılda beşeriyeti; varlığının manevi cephesine açılan tüm menfezleri kapatan, son derece katı ve devasa bir maddecilik dalgası etkisi altına almıştır. Bu dalga onları öyle bir karanlığa bürümüştür ki bu hâl içinde artık doğru yolu ve hakikatin izlerini göremez olmuşlardır. İnsanlık kafilesi, bu zorba maddecilik dalgasına bütünüyle teslim olmuş bir hâlde o karanlık yolda körü körüne ilerlemeye devam etmektedir.

Şöyle dersek abartmış olmayız: Günümüz dünyasının en belirgin vasfı, maddi hayatın devasa boyutlara ulaşması karşısında manevi hayatın dehşet verici bir şekilde cılızlaşmasıdır. İnsanın huzurlu ve mutlu bir hayat sürmesi, ancak varlığının her iki yönüne de (maddi ve manevi) hak ettiği özen ve ihtimamı göstermesiyle mümkündür. İnsan ancak bu sayede dengeli, yaratılış gayesini gerçekleştirmeye muktedir ve içinde yaşadığı uçsuz bucaksız evrenle uyumlu bir varlık hâline gelebilir. Unutulmamalıdır ki insan bu evrenin bir parçası olmakla birlikte “Biz insanoğlunu şerefli kıldık...” (İsra, 17/70) ayetinin sırrınca, onun içindeki en seçkin ve en onurlu parçadır. Yukarıda zikrettiğimiz bu vahim tablonun sebeplerini incelediğimizde, asıl illetin; insanların Rablerinden kopmaları, O’nu unutmaları ve O’na karşı cahil kalmaları olduğunu görürüz. Bu sebeple bugün bir Müslümanın yapabileceği en hayırlı,

en kıymetli ve en faydalı iş; yazıyla, konferansla, dersle, münazarayla ve en güzel şekilde yürütülen mücadeleyle insanlara Rablerini hatırlatmak, O'nu tanıtmak ve onları yeniden O'na döndürmek için çabalamaktır.

Şunu itiraf etmeliyiz ki bu hedefe ulaşmak -burada ayrıntısına girmeyeceğimiz çeşitli sebeplerden ötürü- hiç de kolay değildir. Ancak her şeye rağmen imkânsız da değildir; zira sürekli bir çalışma, kesintisiz bir gayret, dünya menfaatlerine tamah etmeyen ve insanların elindekilere göz dikmeyen samimi bir niyetle her zorluk aşılar, her güçlük kolaylaşır. Bu hedefe ulaşmayı kolaylaştıran asıl unsur ise insanın varlığında yalnızca Allah'a iman ile dolabilecek bir boşluğun bulunmasıdır: "Allah'ın insanları üzerinde yarattığı fitrat" (Rum, 30/30). Öte yandan, derinlemesine düşünen biri bu âlemde Allah'ın varlığından daha aşikâr, varlığına işaret eden delil miktarı O'nunkilerden daha çok olan hiçbir varlık göremez. İnkârcıların varlığı ve hakikati reddedenlerin la-kırdıları bu sözümüzü geçersiz kılmaz. Zira insan, basiretinin ters yüz olması, körelmesi ya da üzerine perde çekilmesi sebebiyle bazen en bariz gerçekleri bile inkâr edebilir: "Çünkü gerçekte gözler değil, göğüslerdeki kalpler (kalp gözleri) kör olur." (Hac, 22/46)

Allah'ın varlığına dair deliller öyle bir hadde ulaşmıştır ki bunları tek tek saymak ya da sınırlandırmak mümkün değildir. Şu âlemde hiçbir şey yoktur ki "lâ ilâhe illallah" diye haykırmasın. Lakin insan pek zalim, pek cahil ve çok nankördür: "Kahrolası (inkârcı) insan! Ne nankördür o!" (Abese, 80/17). O, her an bir ayetle karşılaşır, apaçık delillerle burun buruna gelir fakat onları görmemek için ya gözlerini sımsıkı kapar ya da onlardan yüz çevirip başka şeylerle meşgul olarak yanlarından geçip gider: "Göklerde ve yerde nice deliller vardır ki yanlarına uğrarlar da onlardan yüzlerini çevirerek geçerler." (Yusuf, 12/105)

Allah'ın varlığına dair delillerin bu denli fazla olması karşısında; insanın nankörlüğü, inkârı ve Rabbine başkaldırısı çirkinlik, vahamet ve rezaletin en uç noktasını temsil etmektedir. Bundan dolayıdır ki Kur'ân-ı Kerim'in pek çok ayetinde beyan

buyurulduğu üzere bu büyük cürmün cezası ebedî cehennem olmuştur. Aslında bir delilin geçerli olması için belli bir formda veya özel bir türde olması ya da filozofların ve kelâmcıların tarzına uygun olarak sunulması şart değildir. Delilde aranan tek şart apaçık ve doğru olması, insanı bizzat işaret edilen hakikate ulaştırmasıdır. En güzel deliller ise Kur’ân-ı Kerim’de zikredilenlerdir. Bunlar genel itibarıyla Allah’ın mahlukatına nazar etmeye, onlar üzerinde tefekkür etmeye ve bu yolla Yaratıcı’nın yüceliğine, hikmetine, kudretine, rahmetine ve kemal sıfatlarına ulaşmaya dayanır. Özellikle insanın mahlukatın yaratılışındaki inceliklere ve o hayranlık uyandıran nizama daha yakından vâkıf olduğu günümüzde bu tefekkür çok daha kıymetlidir. İşte insan Rabbinde iman ettiğinde, bu iman onu peygamberlere, ahiret gününe, Hz. Muhammed’in (sav) nübüvvetine ve O’nun getirdiklerine uymaya kendiliğinden götürecektir.

Bunu şöyle açabiliriz: Allah’a, O’nun hikmet ve rahmetine iman eden bir kimsenin Allah’ın insanlara yollarını aydınlatacak, onlara dosdoğru yolu gösterecek yani bu hayatta nasıl yürümele-ri gerektiğini ve tabi olacakları nizamı açıklayacak peygamberler göndereceğine inanmaması mümkün değildir. Zira evrendeki en küçük mahlukunu bile ihmal etmeyen, aksine ona uygun gelecek ve gelişimini tamamlamasına yardımcı olacak şeyleri ilham eden yüce Rabbin; insanı ihmal etmesi, onu başıboş bırakması, kendisine neyin iyi geleceğini açıklamayıp doğru yolun ve hakikatin işaretlerini göstermemesi düşünülemez. Bu noktada “akıl doğruyu bulmak için yeterlidir” de denilemez çünkü akıl, Allah’ın peygamberleri aracılığıyla bildirdiği hakikatleri anlamak için zaruri olsa da onlara ulaşma işinin tek başına üstesinden gelebilecek bir yetkinliğe sahip değildir. Bunun aksini iddia etmek, Allah’ın şanına eksiklik atfetmek ve O’nun yüceliğini layıkıyla kavrayamamak anlamına gelir. Nitekim Allah Teâlâ “Allah’ın kadrini gereği gibi bilemediler. Çünkü ‘Allah hiç kimseye hiçbir şey indirmedir’ dediler.” (En’âm, 6/91) buyurarak peygamberliği inkâr edenlere karşılık vermekte; bu inkârlarını şanına eksiklik

atfetme, yüceliğini layıkıyla kavrayamama ve kemal sıfatlarını -ki bu sıfatlar peygamber gönderilmesini gerektirir- hakkıyla bileme-me olarak nitelendirmektedir.

Bir kimse Rabbine ve O'nun gönderdiği peygamberlere iman ettiğinde, ahiret gününe de mutlaka inanmış olur. Zira peygamberlerin gönderilmesi, beraberinde kaçınılmaz olarak ilâhi emir ve yasakları; bu ise insanların itaat ya da isyan etmesi gerçeğini doğurur. Hâliyle, bu itaat ve isyanın bir hesabı olmak zorundadır. Hesap ve ceza/mükafat ise ancak insanın amelleri son bulduğunda gerçekleşebilir; insanın amelleri de ancak ölümüyle nihayete erer. Öyleyse insanın hesabıyla yüzleşmesi ve hak ettiği karşılığı tam olarak alması için ikinci bir hayat şarttır; işte bu ikinci hayat da ahiret dediğimiz o büyük hakikattir. Şayet bu gerçek tüm açıklığıyla ortaya çıktıysa -ki Allah'a hamdolsun öyledir- şu netice kaçınılmazdır: Ahiret gününü inkâr etmek, Allah'ın yüceliğini hakkıyla kavrayamamak ve O'nun yüce sıfatlarına eksiklik atfetmek anlamına gelir. Allah Teâlâ bundan münezzehtir: "Sizi boşuna yarattığımızı ve bize tekrar döndürülmeyeceğinizi mi sandınız? Gerçek hükümdar olan Allah yücedir..." (Müminûn, 23/115-116) Allah Teâlâ bu beyanıyla hem insanların peygamber gönderilmeksizin başıboş bırakılacağını sananların, hem de O'na döndürülmeyeceklerini düşünenlerin bu asılsız zanlarını boşa çıkarmaktadır.

Bir kimse Rabbine, ahiret gününe ve peygamberlik müessesesine iman ettiğinde; Hz. Muhammed'in (sav) risaletine de mutlaka inanması gerekir. Zira herhangi bir peygamberin nübüvvetini veya elçiliğini ispat etmek için getirilen her türlü delilin çok daha büyük ve çok daha açık olanı, Hz. Muhammed'in (sav) peygamberliğini ispat eden deliller arasında yer almaktadır. Eğer kör taassup, alışlagelmiş âdetlerin esareti ve kuşaktan kuşağa aktarılan sorgusuz sualsiz bağlılıklar olmasaydı; hiç kuşkusuz herkes Hz. Muhammed'in (sav) nübüvvetine ve risaletine iman ederdi. Nitekim O'nun muazzam mucizesi olan Kur'an-ı Kerim, diğer peygamberlerin mucizelerinden farklı olarak hâlâ

sapasağlam ve taptaze bir şekilde insanların elinin altındadır.

Bir kimse Rabbine, ahiret gününe, peygamberlik müessesesine ve Hz. Muhammed'in (sav) risaletine iman ettiğinde; bu imanı doğal olarak onun Hz. Muhammed'in (sav) rehberliğine uymasını ve Rabbinden getirdiklerine tabi olmasını gerektirir. Zira Peygamber'e itaat etmedikçe ve getirdiği esaslara tabi olmadıkça O'na iman etmiş olmanın bir anlamı kalmaz. İnsan bu teslimiyeti gösterdiğinde hem ruh dünyasına hem de maddi varlığına hak ettiği özen ve ihtimamı göstermiş olur. İşte o vakit insan; dengeli, yaratılış gayesini gerçekleştirmeye muktedir, kâinatla uyumlu ve hayatını esenlik içerisinde sürdüren bir varlık hâline gelebilir.

Şimdi; bu kısa mukaddimeyi, senelerdir şahsiyetinde kendisini gönlüme yakın hissetmeme sebep olan iman alametlerini gözlemlediğim kardeşim Fâdıl Sâlih es-Sâmerrâî'nin *Ruhun Çağrısı* (Nidâu'r-Rûh) adlı eseri için kaleme alıyorum. Elbette kimseyi Allah katında kesin bir dille temize çıkaramam. Asıl hüküm O'na aittir.

Bu kitap Allah'a ve ahiret gününe iman, maddi âlemin ötesinde yer alan ruhani bir âlemin ispatı ile insanın hem madde hem de ruhtan müteşekkil bir varlık olduğuna dair -inşallah- oldukça kıymetli ve faydalı bahisler içermektedir. Müellif, tüm bunları ve daha fazlasını, kendi görüşlerini destekleyen muhtelif kaynaklardan yaptığı nakillerle, açık ve etkileyici bir dil kullanarak kaleme almıştır. Bu eseri ortaya koyarken sahip olduğu niyet ve harcadığı çaba karşılığında Allah Teâlâ'nın kendisine vereceği ecir müellif için yeterlidir; insanların ondan razı olup olmamasının bir önemi yoktur. Zira insanların rızasını yahut hoşnutsuzluğunu esas alarak hareket etmek bir Müslümana yakışmaz.

Allah Teâlâ'dan bu kitabı şüphe içinde olanların hidayet bulmasına, müminlerin yakınlerinin artmasına, kuşkuların giderilmesine, batılın ve batıl ehlinin susturulmasına, hakikatle batılı birbirine karıştıranların oyunlarının açığa çıkarılmasına ve Müslümanın ayaklarının hak yolda sabit kalmasına vesile kılmasını; bu çalışmayı hem yazarı hem de okuru için faydalı eylemesini

niyaz ederim. Efendimiz Muhammed'e, âline ve ashabına salat ve selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

27 Rebiülevvel 1378/ 10 Ekim 1958
Abdülkerim Zeydan